

2

Tento môj nový život sa vlastne naštartoval vtedy, keď som na dne jednej zásuvky našla starý zoznam adries na vianočné pohľadnice a telefónnych čísel z čias, keď si telefóny ešte nepamätali kontaktné údaje namiesto nás. Zarazene som v ňom listovala. Zo stránok sa na mňa vyhrnula hromada vzdialených ľudí, priateľov a príbuzných, o ktorých som dlho nepočula. Naozaj som mávala toľkých priateľov?

Nejaký čas som už surfovala na sociálnych sieťach, bolo to moje jediné okno do vonkajšieho sveta. Bola som len taký pasívny obkukávač, vo svojom profile som nemala ani len fotografiu. Listovala som v statusoch svojich napoly známych alebo drobných celebrit, kde sa vystatovali dovolenkami, deťmi a jedlami, odklikávala som „to sa mi páči“ pri vypiplaných kvetoch v záhradách a krajinkách s chatami pri západe slnka. Lenže väčšina ľudí z môjho telefonického adresára nebola na webe ani inde. Možno sme naozaj ešte udržiavali kontakt rozprávaním po telefóne a posielaním vianočných pozdravov.

O niektorých som vedela, že zomreli, pri ich mene som si do adresára poznačila krížik, aby som omylom neposlala vianočnú pohľadnicu nebožtíkovi. Pri ďalších som si povedala, že sú nezaujímaví, pri nasledujúcej skupine som

nemohla prísť na to, o koho ide. Keď som sa však pustila do naozajstného skúmania, zostavila som si krátky zoznam ľudí, ktorých by som ešte chcela stretnúť. Mená som si napísala v abecednom poradí podľa priezviska, na webe som si našla nové kontaktné údaje, zopár ľuďom som ponúkla priateľstvo na Facebooku a rozhodla som sa, že tým najdôležitejším hneď zatelefonujem.

Mala som strach. Podpazušie spotené a srdce divo tlklo. Ubehlo už hrozne veľa času odvtedy, čo som bola s tými ľuďmi v spojení naposledy. Mala by som im porozprávať o Olliho smrti, lenže to by malo za následok všetky tie večné kondolencie. Mojimi kontaktmi s dospelými osobami boli v posledných rokoch styky s pracovníkmi domácej ošetrovateľskej starostlivosti, úradníkmi sociálnych služieb, predavačkami z okolitých predajní a vodičmi taxíkov pre vozičkárov. Mnohí z nich nevedeli po fínsky, takže aj preto sa rozhovory obmedzovali na pár viet. O čom sme sa bavili? Čo si moji starí priatelia po tých rokoch o mne mysleli? Sú to ešte moji priatelia?

Došla! Olli chorel tak dlho, že všetci z nášho okolia sa zdekovali. Aj pohreb bol iba malý a strohý, nijaká spoločenská udalosť. Prišlo zopár snaživých príbuzných a jedna zvedavá suseda. Zástupy kondolujúcich som potom musela znášať, kade som chodila. „Drž sa v tom zármutku,“ omieľali všetci tí svätuškári a potom si spomenuli, že susedom umrel pes, a vykladali to zadržavajúc plač. Lebo si predstavovali, že sme spoločne vystavení príboju na bralách života. Zo všetkých vyjadrení účasti je najväčšmi na vracanie to trápne „viem, ako sa cítiš“. Pánaboha, nikto nemôže vedieť, ako som sa cítila, keď Olli ochorel a zomrel.

Vzala som to od začiatku abecedy. Na číse mojej sester-nice Ritvy Aaltonenovej neodpovedal živý človek, ale nahrávka operátora. Číslo sa už nepoužívalo. Ritva bola pravdepodobne mŕtva alebo vážne chorá, to si zistím neskôr. Do zoznamu som si poznačila tenký krížik. Teraz sa bolo treba ponáhľať, kým ma neopustí odvaha.

„Domov dôchodcov Klimax, pri telefóne Haruša Aram-dutiová.“

Aramdutiová, ktorá mi odpovedala na číse mojej niekdajšej kamarátky z plávania Raije Erkkiläovej, nechápala, čo vlastne chcem, no oznámila mi, že Raija je práve na cvičení s tyčou. Raijin stav zostal nejasný. Sedemdesiatnička v naozaj dobrom zdravotnom stave by sotva chodila na rozcvičku do domova dôchodcov. Za jej meno som si napísala otáznik.

Riitta-Leena Haapanenová, Markova krstná, bola takou čerstvou mŕtvolou, že číslo zatiaľ nestihli zrušiť a aj telefón mala ešte stále nabitý – takže hrubý jednoznačný krížik. Vzal to jej manžel Risto. Navzájom sme si zaželali výdrž v tom zármutku a ďalšie hlúposti, hoci sme mohli, ako vdovec a vdova, rovno zájsť na kávu. Risto mi porozprával, že Riitta-Leena zomrela celkom pekne na agresívnu rakovinu pečene, ktorá sa rozšírila do mozgu.

„V tom je práve tá milosrdná stránka, že keď mozog nefunguje, pacient necíti bolesti,“ povedal Risto vecne, čo mu dávalo nádej, že aj na neho sa raz usmeje šťastie.

Chvíľu sme sa so znalosťou veci bavili o domácej ošetrovateľskej starostlivosti, no potom som mu zaklamala, že mi niekto zvoní pri dverách, čím sa mi podarilo rozhovor skončiť. To bol nápad! Odkedy som sa zbavila ošetrovateľiek a sociálnych služieb, zvonček pri mojich dverách sa nerozozvučal ani raz.

Sesternica Kirsti Hirvonenová si nepamätala, kto som. Počas hovoru sa ukázalo, že si dobre nepamätá ani to, kto je ona sama.

„Musím ísť, žiaci ma čakajú,“ povedala a zrušila hovor. Kirsti nebola učiteľka, ale fyzioterapeutka, takže som nepochopila, ako prišla na takú zámienku, aby sa ma zbavila.

Bývalú susedku Liisu Hulkkonenovú som zobudila v Thajsku. Rozhovor bol stručný. Ospravedlnila som sa a povedala som svoju najčerstvejšiu správu, že Olli zomrel. Nespustila kondolencie.

„No to je výborné! Konečne môžeš zasa žiť!“

Stratila som reč. Nevedela som, že sa to dá povedať aj takto. Liisa sľúbila, že sa k tomu vráti, hneď ako príde z Thajska, hoci nevedela, kedy to bude. Bola na zázjazde už tretí rok.

„Vyrasila som na dva týždne, lenže na brehu som narazila na skvelého chlapa, o pätnásť rokov mladšieho,“ chvastala sa. „Ďakujem za zavolanie, asi už zobudím Jimmyho!“ Za Liisino meno som si poznačila slniečko, ktoré pri ženskom mene vyzeralo trochu čudne.

Polovicu telefonátov som mala za sebou a cítila som sa najmenej na sto rokov. Liisa bola asi výnimka. Dvaťnásť rokov života som si nechala pretieť pomedzi prsty ako domáca ošetrovatelka príbuzného a moje priateľky zatiaľ chradli, choreli a strácali pamäť. Boli tie nebožky a obyvateľky domovov naozaj moje rovesníčky?

Nakráčala som pred zrkadlo. Založila som si na nos okuliare na čítanie a nebojácne som pozrela do očí pravde, teda sama sebe, cez zväčšovacie sklá. Čosi také som už neurobila celú večnosť. Kým som opatrovala Olliho, na svoj výzor som nedbala. V kúpeľni bolo navyše matné osvetlenie a každodenný letmý pohľad bez okuliarov na

vlastnú tvár bol iba prostý podvod – teraz som to pochopila. Na tvári sa mi, okrem bežných rýh a vrások, odrazu objavila hĺbka hlbokých brázd, priam záhybov. Prežitý život! Skvelé spomienky!

Stroj. Došľaka, som úplný stroj! Nežijem život, iba podávam výkony ako stroj, pekelné efektívny stroj. Tak sa, dočerta, vyrovnávam so všetkým, čo predomňa život nagebrí, s rakovinou prsníkov aj s otroctvom domácej ošetrovatelky. V behu absolvujem cytostatické liečby a operácie, súkam si rukávy a krímim, umývam, dávam cikať a obraciam muža, čo sa premenil na vegetujúcu hmotu. Robím, dočerta, všetko, čo musím, to je život.

Kým Olli žil, umierala som postojáčky, a teraz, keď je Olli mŕtvy, chcem sa prebrať k životu, lenže, došľaka, neviem, ako na to. Som slobodná – po prvý raz v živote. Slobodná, aby som mohla robiť... lenže čo? A s kým, doparoma?

Vlasy mám v poriadku a husté, hoci zbytočne dlhé a čudne sivé. Vždy som obdivovala krásne zošedivené ženy, lenže na vlastnej hlave sa mi šediny vôbec nezdaajú štýlové. Na spánkoch a lícach mám zopár škvrín, tie, samozrejme, patria k tomu, akože inak. Jedno materské znamienko na čele vyzeralo chvíľu na nepochybný malígny melanóm, lenže potom som si spomenula, že tá tmavá bradavica tak vyzerala od nepamäti. Krk je hrozný, ovisnutý znak moriaka, lenže aj to je zrejme normálne. Oči ešte vidia, ale už im to dlho nevydrží. Ponadvihovala som si viečka a dumala, či je verejná zdravotná starostlivosť schopná zaplatiť opravnú operáciu. Viečka brániace

vo výhlade sú predsa nebezpečné. Z nepozornosti by som mohla zraziť nejakého šesťročného šarvanca, keby som šoférovala.

Vek naozaj nie je iba číslo, je týmto všetkým, čo vidím v zrkadle. Pre niektorých, ktorí spadajú pod rovnaké číslo, to znamená poruchy pamäti, diagnózy rakoviny a nevyliciteľné choroby, pre mnohých aj dnu, opotrebovanie kĺbov, operácie zákalu. Čím väčšmi som na seba hľadela, tým väčšiu istotu som nadobúdala v tom, že som sorta, ktorá sa s rastúcim vekom mení k lepšiemu. Som zdravá a nažive, stojím na vlastných nohách a pamätám si, v čej kúpeľni sa pozorujem.

Cez web som sa objednala o dva týždne ku kaderníčke v Helsinkách a neústupne som pokračovala vo vyvolávaní. V zozname nasledovala Hellu, Helena Kaakkuriová, priateľka z detstva, z rodnej dediny. S Hellu sme hneď po maturite spoločne odišli za dobrodružstvom do hlavného mesta.

„To je výborné, že voláš! Mala som už také zlé svedomie!“

Hellu mi vyrozprávala, ako ju mrzí, že rovnako ako ostatní zmizla z môjho života po tom, čo Olli ochorel. Horlivo som ju utešovala. Nebola to jej chyba, že sme neudržiavali kontakty, veď ja som všetky prerušila. Netelefonovala som, nechodila som na triedne stretávky, hoci pred piatimi rokmi uplynulo presne päťdesiat radostných rokov od našej maturity.

„To má ďaleko od radosti. Je groteskné nazývať radostným stav, keď od najkrajšieho okamihu mladosti uplynie päťdesiat rokov.“

Hellu bola taká, akú som ju poznala, zhovorčivá a veselá. Z našej koedukovanej školy v Koutue sa päťdesia-

MINNA LINDGRENOVÁ
ROZHNEVANÁ VDOVA

Z fínskeho originálu *Vibainen leski*, ktorý vyšiel vo vydavateľstve
Teos v Helsinkách v roku 2018, preložil Andrej Rády

Vydalo vydavateľstvo Lindeni v Bratislave v roku 2019
v spoločnosti Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom
Mickiewiczova 9, Bratislava, Slovenská republika.

Číslo publikácie 1 988

Obálka Lucia Lukáčová

Jazyková redaktorka Katarína Vilhanová

Zodpovedná redaktorka Lucia Krajčíková

Technická redaktorka Jana Urbanová

Sadzba Lubomír Kuba

Tlač CENTA, spol. s r. o., Brno

1. slovenské vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2019

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

Objednávky kníh:

www.albatrosmedia.sk

e-shop@albatrosmedia.sk

tel.: 02/4445 2046

Lindeni